

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. III. An Deus uti possit verbis ambiguis & obscuris?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

QUAESTIO III.

An Deus uti possit verbis ambiguis & obscuris?

19. Deus uti possit verbis obscuris, tropicis, aut quibus aliis quibuslibet subintelligitur.

20. Quibus ex causis id a Deo fiat in sacra Scriptura.

Dico I. Deus potest in S. Scriptura aliisque revelationibus uti verbis obscuris, & oratione ambigua ac tropica, aut etiam ea, cui aliqua tacite subintelliguntur, dum tamen a parte rei, prout exterius cum suis circumstantiis exprimitur, verum aliquem sensum habeat; nisi praevideatur, aliquos inde sumptos occasionem erroris seu falsi intellectus. Patet manifeste ex tot huiusmodi locutionibus, quibus Scriptura Canonica scateat. Ratio est: quia homines saepe ex rationabili causa licite & prudenter eiusmodi orationibus utuntur: ergo idem merito interdum facit Deus, cui iustissimae causae suppetere possunt; praesertim cum reliquerit nobis infallibilem eiusmodi locutionum interpretationem, Ecclesiam, quam qui audierit, in re alicujus momenti decipi non poterit.

Causae porro sic loquendi, quas Deum movisse conjecturamus, sunt inter alias haec. Prima, ne doctrina sacra, si tam facilis ac omnibus etiam rudioribus obvia sit, facile vilescat apud imperitiores, vel rerum spiritualium gustum non habentes, qui facile contemnunt ea, quae ab omnibus facile percipiuntur, quasi nihil reconditi in ijs lateat. Secunda, ut studium nostrum in reconditis Scripturae sensibus investigandis ac eruedis excitaretur; quo sane studio verè caelesti nullum honestius, aut homine Christiano dignius: cum è contrà vulgus hominum, occupationibus adeò terrestribus & vanis, ne dicam plerumque malis, tempus vitae transigat. Unde consequenter nascitur mira animi voluptas, quae ab ijs sentitur, qui animo bonae preparationis imbuti huic studio incumbunt. Hinc ulterius fit, ut firmius inhaereant, quae in Scriptura continentur, dum attentius sapientiusque meditari solent, quorum sensus obscurior est. Ex quo etiam consequitur fomentum humilitatis ac elati animi depressio, dum ita intellectus nostri imbecillitas deprehenditur, atque adeò ad diviniam illustrationem per humilem orationem recurritur, more Sanctorum, praesertim S. Thomae Aquinatis, qui orationi etiam jejunium frequenter addebat. Tertia, ut auctoritas Praelatorum & Doctorum esset amplior apud vulgus, dum hoc ita cogitur doctrinam à Deo revelatam addiscere, ac dubiorum resolutionem quaerere. Quarta, ut infidelibus, in quorum manibus saepe incidunt libri sacri, sacratiora fidei nostrae mysteria occultarentur, quae non expedit sciri ab ipsis, ne irrideant. Quinta, ut nonnulla, quae in Scripturae futura praedictione

cuntur? & non convenit ab hominibus ante eventum perfecte cognosci, eoque manerent occultiora, quae postmodum apperire impleta cernerentur.

Dico II. Deus sequitur uti aliquà locutione externà, quae prout exterius profertur, nequit habere verum sensum, quantumvis juncta verbis, quae per mentalem restrictionem subintelliguntur, haberet sensum verum. Conclusio à variis negatur, qui censent restrictionem merè mentalem posse fieri citrà mendacium: quod tamen improbant *Malderus Opusc. de Restrictione mentali c. 8. Coninck, Arragon, Layman, & Alii passim*, & à nobis tractabitur in Materia de Virtutibus Justitiae affinis. Probatur Conclusio: quia talis locutio est simpliciter falsa & mendacium, talis enim oratio praecise secundum se sumpta prout exterius profertur, est absolute falsa, nec potest habere verum sensum ratione intentionis dicentis, aut orationis merè internae, quam loquens ei subintelligit: quia nisi haec aliquo modo exterius exprimat, non potest cum externa unam orationem componere, aut ejus significationem mutare, aut supplere defectum: & consequenter nec potest efficere, ut ejus significatio secundum se falsa, accessione sua fiat vera: ergo ipsa nullà ratione potest habere significationem aut sensum verum.

21. Restrictione pure mentali uti nequit.

Probatur

Confirmatur: quia si hoc Deo esset possibile, possemus de singulis Scripturae locis dubitare, an forte Deus ibi non utatur tali restrictione; atque ita in Scriptura nihil esset certi. Nec sufficeret, si diceret Deus, se in tota Scriptura non uti tali restrictione mentali, aut se constituisse Ecclesiam infallibilem veri sui sensus interpretem: quia posita semel ea potestate in Deo, possemus dubitare, an non etiam his in verbis fuisset usus simili restrictione; & consequenter possemus de eorum sensu dubitare.

22.

Dices I. Mentiri est contra mentem ire, sive intendere aliquid significare quod scitur esse falsum; atque Deus per talia verba exterius prolata non intendit significare id quod scit esse falsum, sed id quod scit esse verum. Resp. Neg. Min. quia verba exterius prolata in his circumstantiis absolute sine ulla ambiguitate significant quod Deus scit esse falsum, nec ullo modo significant aliquid verum: at qui ipse simpliciter in illis circumstantiis intenderet illa proferre; ergo intenderet significare aliquid falsum. Nec refert, quod simul expressè intenderet non illud, sed aliquid aliud significare: quia haec intentio solum esset inefficax quaedam velleitas; ideoque efficacem intentionem mentiendi non impediret.

Dices II. Multae huiusmodi locutiones reperiuntur in Evangelio, aliisque Scripturae libris. Nam ipse Christus

Objectionum variorum loca Scripturae.

D interro-

interrogatus à Discipulis de tempore consummationis mundi & adventus iudicis, respondit: *De die illo vel hora nemo scit, neque Angeli in celo, neque Filius.* Et tamen ipse illum optime nōverat. Item *Joan. 7.* fratribus seu cognatis argentibus: *Transi hinc, & vade in Judæam.* Hierosolymam scilicet, velut ad theatrum mundi, ut & Discipuli sui seu studiosi doctrinæ tuæ, qui ibi sunt, videant opera tua, quæ facis &c. *manifesta te ipsum mundo;* respondit Christus: *Tempus meum nondum advenit &c. Vos ascendite ad diem festum, ego autem non ascendo ad diem festum istum.* Et tamen, ut ascenderunt fratres ejus, tunc & ipse ascendit ad diem festum. Eadem restrictione usus videtur Raphael angelus *Tobiæ*, dum rogatus, *de qua domo, aut de qua tribu es tu,* respondit: *Azarias Anania magni filius;* & ante respondens *Tobiæ* Juniori dixerat se esse ex filio *Israel.*

23.
Quo sensu
Christus
verè dixit
se non
scire diem
iudicij.

Resp. Christum *Marci 13.* (ut alias expositiones omittam) loqui velut legatum ad nos missum: legatus autem verè dicit, se non scire, etiam ex mente petentium, qui celeriter solum rogare communicationem scientiæ, quam interrogatus communicare potest, qui non habet in commissione ut communicet, sed potius ut occultet. Quod ex circumstantijs satis poterat deprehendi; uti & quod Christum aliàs non lateret dies & hora iudicij, quæ omnia ad diem illum & horam prædixerat. Ideoque rursum *Act. 1.* de illo die interrogatus fuit, & interrogantium curiositatem repulsi, dicens: *Non est vestrum (subindicans satis, esse suum) nosse tempora vel momenta, quæ Pater posuit in sua potestate.*

Item se non
ascendere
ad diem
festum; ad
quem tamen
ascen-
dit.

Similiter *Joan. 7.* Christus verè dixit, etiam retento sensu à rogantibus proposito, se non ascendere, scilicet cum ipsis rogantibus, idque gloriæ suæ & ostentandi sese causâ, prout fratres ejus cupiebant: vel expeditius, quia non ascendit ad diem festum istum, hoc est, ad primum vel secundum diem festivitatis, sed sequentibus diebus, palam ostendens se die festo mediæ parte seu ad medium perducto, puta quarto die, qui est medius septem dierum; vel adhuc facilius explicando *lij non,* ut idem sit, quod *nondum;* prout consonat tum vox Græca, tum quod præmiserat Christus: *Tempus meum nondum advenit;* tum quod pro causa subdit: *Quia meum tempus nondum impletum est.* Unde patet, Christum non fuisse usum restrictione purè mentali, sed verbis verum significatibus, præsertim in ijs circumstantijs.

24.
Quomodo
Raphael
verè dixit
se esse
ex filio
Israel, & A-
nania fi-
lium.

Angelus Raphael sic loquebatur occultando suam personam, quia verè repræsentabat sive referebat aliquem è filijs *Israel*, scilicet *Azariam* filium magni *Ananiae*, viri isto tempore noti, ut patet ex subjectis *Tobiæ* verbis: *De magno genere es tu.* Aut certè sicut comestio & ceteræ actiones Angelorum in corporibus assum-

ptis, sic & verba eorum sunt accipienda, ut signa quorundam posteriorum. Atque ita dixit se esse ex filijs *Israel*, quatenus per affectum & auxilium adest veris Dei cultoribus. Et quia *Azarias* significat adiutorium, & *Ananias* nubem seu divinationem Domini, significat & divinæ providentiæ consilio missum in adiutorium *Tobiæ*; ut explicat *Estius in Notis ad dicitur locum.*

Dices III. Deus sæpe utitur in Scriptura verbis in sensu obvio falsis, & in vero alio obscuris, ut nemo cum possit ullâ ratione assequi, vel conjicere eum subesse, vel rationem illam debere intelligi in alio sensu, quam in eo qui obvius est: ergo etiam potest uti locutione externâ secundum se falsâ, quæ cum alijs tamen per mentem subintellectis sancta, sit vera. Resp. Neg. Antec. quia Deus sic loquendo moraliter esset causa erroris ijs, quos vult se ipsos sibi totos fidere, daretque occasionem dubitandi de cujuscvis Scripturæ sensu, an scilicet non debeat sumi in sensu aliquo, quem nullus potest assequi; sicque vacillaret tota fides nostra, non minus quam si Deus posset mentiri.

QUÆSTIO IV.

An Objectum Fidei debeat esse Obscurum?

Suppono in primis velut omnino indubitatum contra quosdam antiquiores Hæreticos in objecto fidei non requiri evidentiâ, sive non oportere, ut mysteria fidei possint ex ratione ostendi. Quamvis enim varia revelata sint etiam lumine naturæ nota: plurima tamen in Scriptura & Traditione nobis credenda proponuntur, quorum veritas nullatenus ex ratione constat, immo quæ supra captum nostri intellectus sunt. Ut proinde Apostolus *2. ad Cor. 10.* dixerit: *In captivitatē redigentes omnem intellectum in obsequium Christi.* Captivam namque ducitur ingenium, quantumvis excellens & scientijs excellentissimum; dum depositâ humanâ ratiocinatione; simpliciter & humiliter suscipit eâ quæ Christus docuit, nobisque per Ecclesiam credenda proposuit. Cujus quidem captivationis & obedientiæ exempla præfulserunt in *Dionysio Areopagita*, alijque excellentis ingenii & doctrinæ Philosophis ad Christum adductis. Estque hæc fidei laus, ob divinam auctoritatem & respectum assensum præbere firmissimum, etiam ijs, quæ non apparent, utcumque sensus noster carnalis reclamet. Propter quod Apostolus ad *Heb. 11.* fidem dixit esse *argumentum non apparentium.* Qualem fidem in varijs antiquis Patribus præfulsisse, dein multis ibidem confirmat Apostolus.

25.
Credenda
non debent
constare ex
ratione, im-
mo captum
rationis sa-
pe exce-
dunt.

Nec